

--	--	--	--	--	--	--	--

Sl. No. : 115924

154(GHE)

(March, 2019)

Time : 3 Hours]

[Maximum Marks : 100

સૂચનાઓ :

- 1) આ પ્રશ્નપત્રમાં કુલ 6 વિભાગ અને 35 પ્રશ્નો છે.
- 2) બધા જ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે. વિકલ્પ આન્તરિક છે.
- 3) પ્રશ્નની સૂચના અનુસાર જવાબ લખો.
- 4) પ્રશ્નની સામે લખેલ અંક ગુણ દર્શાવે છે.
- 5) ફૂટપટ્ટી તેમ જ પેન્સિલનો ઉપયોગ જરૂરી છે.
- 6) ગણના માટે સાદા કેલ્ક્યુલેટર નો ઉપયોગ કરી શકાશે.
- 7) નવો વિભાગ નવા પાના પર લખો.

વિભાગ - A

- નીચે આપેલા 1 થી 10 હેતુલક્ષી પ્રકારના પ્રશ્નો છે. આપેલા વિકલ્પો પૈકી સાચો વિકલ્પ શોધી તેનો જવાબ લખો. દરેક પ્રશ્નનો 1 ગુણ છે. [10]

- 1) ભાગીદારોના ઉપાડ પરનું વ્યાજ એ ભાગીદાર માટે શું છે ?
(A) ખર્ચ (B) દેવું
(C) આવક (D) નુકસાન
- 2) જ્યાં વ્યક્તિગત કૌશલ્યનું મહત્વ હોય ત્યાં પાઘડી ..... હોય છે.
(A) વધુ (B) ઓછી
(C) શૂન્ય (D) ઋણ
- 3) પૂનઃ મૂલ્યાંકન ખાતાને ..... તરીકે ઓળખવામાં આવે છે ?
(A) મૂડી અનામત ખાતા
(B) નફા નુકસાન ફાળવણી ખાતા
(C) નફા - નુકસાન હવાલા ખાતા
(D) નફા - નુકસાન ખાતા

- 4) જ્યારે ફક્ત નફા - નુકસાનનું જૂનું પ્રમાણ જ આપેલ હોય ત્યારે બાકીના ભાગીદારોનું લાભનું પ્રમાણ = ...
- (A) 1 : 1 (B) જૂનું પ્રમાણ
(C) મૂડીનું પ્રમાણ (D) શોધી શકાય નહિ.
- 5) પેટીના વિસર્જન સમયે સામાન્ય અનામત ખાતાની બાકી કયા ખાતે લઈ જવામાં આવે છે ?
- (A) માલ મિલકત નિકાલ ખાતે (B) રોકડ ખાતે
(C) નફા - નુકસાન ખાતે (D) ભાગીદારોના મૂડી ખાતે
- 6) નીચેનામાંથી કઈ મૂડી કંપનીના પાકા સરવૈયામાં 'શેરમૂડી'ના શીર્ષક હેઠળ દર્શાવવામાં આવતી નથી ?
- (A) સત્તાવાર મૂડી (B) બહાર પાડેલી મૂડી
(C) અનામત મૂડી (D) ભરાયેલી મૂડી
- 7) ડિબેચર એ કંપની માટે ..... છે.
- (A) મૂડી (B) લેણું
(C) દેવું (D) મિલકત
- 8) ગુણોત્તરોની રજૂઆત કયા સ્વરૂપે થાય છે ?
- (A) પ્રમાણના સ્વરૂપે (B) ટકાવારી સ્વરૂપે
(C) સમયના સ્વરૂપે (D) ઉપરના બધા જ સ્વરૂપે
- 9) ચાલુ મિલકતોમાંથી કઈ મિલકત બાદ કરવાથી પ્રવાહી મિલકતો મળે છે ?
- (A) સ્ટોક (B) રોકડ અને બેંક સિલક
(C) દેવાદારો (D) લેણી હુંડીઓ
- 10) રોકડ પ્રવાહ પત્રકમાં કેટલી પ્રવૃત્તિઓ હોય છે ?
- (A) પાંચ (B) ચાર
(C) ત્રણ (D) બે

વિભાગ - B

- નીચેના 11 થી 20 સુધીના પ્રશ્નોના ઉત્તર એક વાક્યમાં લખો. દરેક પ્રશ્નનો 1 ગુણ છે. [10]

- 11) પાઘડી એટલે શું ?
- 12) એકત્રિત નફાની વહેંચણી કઈ રીતે થાય છે ?
- 13) પુનઃ મૂલ્યાંકન ખાતું ક્યારે ઉધાર કરવામાં આવે છે ?
- 14) પેઢીના વિસર્જન સમયે અગાઉ માંડી વાળેલ ધાલખાધ પરત મળે, ત્યારે તેની નોંધ ક્યાં થાય છે ?
- 15) જામીનગીરી પ્રીમિયમ એટલે શું ?
- 16) ડિબેન્ચર વટાવ એટલે શું ?
- 17) આડુ વિશ્લેષણ એટલે શું ?

અથવા

- ઊભું વિશ્લેષણ એટલે શું ?
- 18) ક્યા ગુણોત્તરો દ્વારા કાર્યક્ષમતા મપાય છે ?
  - 19) વેચાણ પડતર એટલે શું ?
  - 20) ચૂકવેલ ડિવિડન્ડ કઈ પ્રવૃત્તિમાં નોંધાય છે ?

વિભાગ - C

- નીચેના 21 થી 26 પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ આપો. દરેકના 3 ગુણ છે. [18]

- 21) એક ભાગીદાર પેઢીમાંથી દર મહીનાને અંતે એકસરખી રકમનો ઉપાડ કરે છે. વર્ષના અંતે કુલ વાર્ષિક ઉપાડ રૂ. 12,000 કરેલ છે. જો ઉપાડ પર વાર્ષિક 12% લેખે વ્યાજ વસૂલ કરવાનું હોય તો વર્ષના અંતમાં ઉપાડ પર વ્યાજ ગણો.
- 22) આજૂ, બાજૂ અને કાજૂ એક ભાગીદારી પેઢીના ભાગીદારો છે. તેઓ નફો કે નુકસાન 2 : 2 : 1 ના પ્રમાણમાં વહેંચે છે. બધા ભાગીદારોએ ભવિષ્યમાં નફા - નુકસાનની વહેંચણીનું પ્રમાણ 3 : 2 : 1 કરવાનું નક્કી કર્યું છે. આ માહિતી પરથી ત્યાગની ગણતરી કરો.
- 23) વિસર્જન વખતે પેઢીની કુલ મિલકતો રૂ. 4,00,000 છે. જે પૈકી ચાલુ મિલકતો 40% છે. જેમાં રોકડ રૂ. 20,000 નો સમાવેશ થાય છે. સ્થિર મિલકતોના 120% રકમ ઉપજી, જ્યારે ચાલુ મિલકતોની 80% રકમ ઉપજી. ગણતરી બતાવી જરૂરી આમનોંધ લખો. બા.જે. જરૂરી નથી.

24) ભાગીદારી અને ભાગીદારી પેઢીના વિસર્જન વચ્ચેનો તફાવત સ્પષ્ટ કરો (3 મુદ્દા).

અથવા

ભાગીદારી પેઢીના વિસર્જન સમયે પાકા સરવૈયામાં દર્શાવેલ નીચેની બાકીઓનો નિકાલ કેવી રીતે કરશો ?

(1) રોકાણ વધઘટ ભંડોળ

(2) પ્રોવિડન્ડ ફંડ

(3) નફા - નુકસાન ખાતાની ઉધાર બાકી

25) પ્રેરણા લિમિટેડે તા. 1-08-2017 ના રોજ રૂ. 100 ના એક એવા 9% ના 8,000 ડિબેન્ચર્સ મૂળકિંમતે બહાર પાડ્યા. જે તા. 31-07-2022 ના રોજ ડિબેન્ચર દીઠ રૂ. 120 ની કિંમતે પરત કરવાના છે. કંપનીના ચોપડે ડિબેન્ચર બહાર પાડતી વખતની અને પરત કરતી વખતની જરૂરી આમનોંધ લખો. બા.જે. જરૂરી નથી.

26) તા. 01-4-2014 ના રોજ પ્રખર લિમિટેડે 7.5% ના 8,000 કન્વર્ટિબલ ડિબેન્ચર દરેક રૂ. 200 ના ભાવે બહાર પાડ્યા. જે શરતો મુજબ 4 વર્ષ પછી ડિબેન્ચરની મૂળ કિંમતના બદલામાં રૂ. 10 નો એક એવા ઈક્વિટી શેર, 25 ટકાના પ્રિમિયમથી આપવામાં આવશે. તા. 1-4-18 ના રોજ નક્કી કરેલ શરત મુજબ બધા જ ડિબેન્ચર્સનું ઈક્વિટી શેરમાં રૂપાંતર કરવામાં આવ્યું. કંપનીના ચોપડે જરૂરી આમનોંધ લખો. બા. જે. જરૂરી નથી.

અથવા

શેર અને ડિબેન્ચર વચ્ચેના તફાવતના ત્રણ મુદ્દા લખો.

વિભાગ - D

■ નીચેના 27 થી 30 પ્રશ્નોના માગ્યા મુજબ ગણતરી કરી જવાબ આપો.

દરેક પ્રશ્નના 4 ગુણ છે.

27) પૂજા અને પ્રાર્થનાની પેઢીની મૂડી રૂ. 8,00,000 છે અને અપેક્ષિત વળતરનો દર 12% છે. છેલ્લા ત્રણ વર્ષનો નફો અનુક્રમે રૂ. 1,00,000, રૂ. 1,40,000

[16]

અને રૂ. 90,000 છે. પાઘડીનું મૂલ્ય છેલ્લા ત્રણ વર્ષના સરેરાશ અધિક નફાના 2 વર્ષની ખરીદીને આધારે નક્કી કરવાનું છે. તો પાઘડીનું મૂલ્ય શોધો.

- 28) સન લિમિટેડના તા. 31-3-2016 અને તા. 31-3-2017 ના રોજ પુરા થતા વર્ષના નફા નુકસાનનાં પત્રકો નીચે પ્રમાણે આપવામાં આવેલા છે. તેના આધારે તુલનાત્મક નફા - નુકસાનનું પત્રક બનાવો.

તા. 31-3-2016 અને તા. 31-3-2017 ના રોજ પુરા થતા વર્ષના નફા નુકસાનનાં પત્રકો નીચે પ્રમાણે આપવામાં આવેલ છે.

વિગતો	નોંધ નંબર	તા. 31-3-2017 રૂ.માં	તા. 31-3-2016 રૂ.માં
વેચાણની ઉપજો		16,00,000	14,00,000
અન્ય આવકો		3,00,000	2,50,000
ખર્ચાઓ		9,60,000	7,20,000

આવકવેરાનો દર 30% હતો.

- 29) જનતા લિમિટેડની નીચે આપેલી વિગતોના આધારે ચાલુ ગુણોત્તર અને પ્રવાહી ગુણોત્તર ગણો.

વિગત	રકમ ₹	વિગત	રકમ ₹
રોકડ અને રોકડ સમકક્ષ	1,80,000	લેણદારો	2,00,000
દેવાદારો	1,20,000	દેવી હૂંડી	1,00,000
લેણીહૂંડી	60,000	ખર્ચ ચૂકવવાના બાકી	80,000
સ્ટોક	1,40,000	કરવેરાની જોગવાઈ	80,000
ચાલુ રોકાણો	1,00,000		

અથવા

કર્ણાવતી લિમિટેડની નીચે આપેલ વિગતોના આધારે દેવાદારોનો ઉથલો અને લેણદારોનો ઉથલો શોધો.

વિગત	રકમ ₹
ઉધાર-વેચાણ	48,00,000
રોકડ વેચાણ	12,00,000
શરૂનાં વેપારી લેણાં	2,30,000
શરૂનાં વેપારી દેવાં	3,60,000
રોકડ ખરીદી	4,00,000
કાચો નફો	12,00,000
આખરનાં વેપારી લેણાં	1,70,000
કુલ ખરીદી	30,00,000
આખરનાં વેપારી દેવાં	4,80,000

30) નીચેની પરાગ કંપનીની વિગતોના આધારે કામગીરી પ્રવૃત્તિઓમાંથી ઉદ્ભવતા રોકડ પ્રવાહની ગણતરી કરો.

વિગત	રકમ ₹
ચાલુ વર્ષનો નફો	3,20,000
કરવેરાની જોગવાઈ	૫૩૦,૦૦૦
સૂચિત ડિવિડન્ડ	60,000
માંડી વાળેલ પાઘડી	35,000
માંડી વાળેલ ઘસારો	47,000
મિલકત વેચાણની ખોટ	43,000
મળેલ ભાડું	45,000
મળેલ ડિવિડન્ડ	65,000
ચાલુ મિલકતોમાં વધારો	1,00,000
ચાલુ દેવામાં ઘટાડો	90,000

અથવા

નર્મદા કંપની લિમિટેડની નીચે આપેલ વિગતોના આધારે રોકાણની પ્રવૃત્તિનો રોકડ પ્રવાહ શોધો.

વિગત	રકમ ₹
યંત્રોની શરૂની બાકી	4,50,000
યંત્રોની આખરની બાકી	4,00,000
વેચેલ યંત્રોની ચોપડે કિંમત	25,000
યંત્રો પર ગણેલ ઘસારો	50,000
યંત્રોની વેચાણ કિંમત	15,000

વિભાગ - E

નીચેના 31 થી 33 નિબંધ પ્રકારના પ્રશ્નો છે. માગ્યા મુજબ જવાબ લખો.
દરેક પ્રશ્નના 8 ગુણ છે.

[24]

31) A અને B, 2 : 1 ના પ્રમાણમાં નફો - નુકસાન વહેંચી લેતા એક પેઢીના ભાગીદારો છે. તા. 31-3-2018 ના રોજ તેમની પેઢીનું પાકું સરવૈયું નીચે મુજબ હતું.

મૂડી-દેવા	રકમ ₹	મિલકત લેણા	રકમ ₹
મૂડી :		પ્લાન્ટ-યંત્રો	80,000
A 80,000		મકાન	50,000
B 40,000	1,20,000	સ્ટોક	17,000
અનામત ભંડોળ	21,000	દેવાદારો 50,000	
લેણદારો	75,000	- ધા.ખા. અનામત 4,000	46,000
દેવી હૂંડી	10,000	રોકડ/બેંક	33,000
	2,26,000		2,26,000

C ને તા. 1-4-2018 થી નવા ભાગીદાર તરીકે દાખલ કરવામાં આવ્યો જે નીચેની શરતોએ પ્રવેશ મેળવ્યો.

- (1) C ને 1/4 ભાગે પેઢીમાં પ્રવેશ મેળવશે. જે A અને B પાસેથી 1 : 2 ના પ્રમાણમાં મેળવશે.
- (2) C તેના ભાગે પ્રમાણસર મૂડી લાવશે.
- (3) C તેના ભાગની પાઘડી રોકડમાં લાવશે. પેઢીની પાઘડીનું મૂલ્યાંકન રૂ. 1,80,000 કરવામાં આવ્યું.
- (4) કાયમી મિલકતો 10% ઘસારાને પાત્ર છે.
- (5) બધા જ દેવાદારો સદ્દર છે.
- (6) વીમા પ્રિમિયમના રૂ. 3,000 આવતા વર્ષ માટે આગળ લઈ જવાના છે. જરૂરી ખાતાં અને પાકું સરવૈયું તૈયાર કરો.

32) E, F, G 4 : 3 : 3 ના પ્રમાણમાં નફો - નુકસાન વહેંચતા એક પેઢીના ભાગીદારો છે. 'E' તા. 31-3-2018 ના રોજ નિવૃત્ત થાય છે. તે દિવસનું પાકું સરવૈયું નીચે દર્શાવ્યા પ્રમાણે છે.

પાકું સરવૈયું

જવાબદારી	રકમ ₹	મિલકતો	રકમ ₹
મૂડી : E 8,000		પાઘડી	1,000
F 5,000		જમીન-મકાન	6,000
G 2,000	15,000	ફી હોલ્ડ મિલકત	3,000
સામાન્ય અનામત	2,000	ફર્નિચર	3,000
લેણદારો	8,000	સ્ટોક	6,600
દેવી હૂંડી	2,000	દેવાદારો	7,000
		રોકડ	400
	27,000		27,000

ભાગીદારી કરારમાં થયેલ જોગવાઈ અને ભાગીદારોએ નક્કી કર્યા મુજબ, ભાગીદાર નિવૃત્ત થાય ત્યારે

- (1) પેઢીની પાઘડીની કિંમત રૂ. 7,000 નક્કી કરવી.
- (2) જમીન-મકાનની રૂ. 7,000 અને ફર્નિચરની રૂ. 2,000 કિંમત નક્કી થઈ.

- (3) સ્ટોક 10% વધુ કિંમતે બતાવેલ છે.
- (4) E ને રૂ. 5,000 તરત જ ચૂકવી દેવા અને બાકીની રકમ લોન તરીકે રાખવી.
- (5) F અને G એ 'E' ને ચૂકવવા માટે અને રૂ. 2,000 કાર્યશીલ મૂડી તરીકે (રોકડ) રાખવા માટે સરખે હિસ્સે જરૂરી રોકડ લાવવાની રહેશે.
- જરૂરી ખાતાં અને પાકું સરવૈયું તૈયાર કરો.

33) નેશનલ ટેક્સટાઇલ્સ લિમિટેડે રૂ. 10 નો એક એવા 12,00,000 ઇક્વિટી શેર બહાર પાડ્યા જેના પર નીચે મુજબ રકમ ચૂકવવાની હતી.

અરજી વખતે શેર દીઠ	₹ 4
મંજૂરી વખતે શેર દીઠ	₹ 4
છેલ્લા હપ્તા વખતે શેર દીઠ	₹ 2

કંપનીએ જાહેર જનતામાંથી 15,50,000 ઇક્વિટી શેર માટે અરજીઓ મળી. વધારાની મળેલ અરજીઓ નામંજૂર કરી તેના પર અરજી વખતે મળેલ નાણાં અરજદારોને પરત કરવામાં આવ્યા.

શાહ કે જેના 2,000 શેર મંજૂર કરવામાં આવ્યા હતા તેણે છેલ્લા હપ્તા વખતની રકમ ચૂકવી ન હતી. કંપનીએ શાહના શેર જપ્ત કર્યા અને બધા જ શેર, શેરદીઠ રૂ. 7.50 લેખે પુરેપુરા ભરપાઈ થયેલા તરીકે ફરી બહાર પાડ્યા. જે બધા જ શેર ઠાકરે ખરીદી લીધા હતા.

ઉપરના વ્યવહારો નોંધવા કંપનીના ચોપડે જરૂરી આમનોંધ પસાર કરો (બા. જે. જરૂરી નથી).

અથવા

ભારત ફૂડ પ્રોડક્ટ્સ લિમિટેડે 80,000 ઇક્વિટી શેર શેરદીઠ રૂ. 10 નાં ભાવે જાહેર જનતામાં બહાર પાડ્યા. કંપનીએ નીચે મુજબ રકમ મંગાવી હતી.

અરજી વખતે	₹ 4
મંજૂરી વખતે	₹ 3
આખરી હપ્તા પેટે	₹ 3

જાહેર જનતા પાસેથી કુલ 1,20,000 શેરની અરજીઓ મળી હતી. જેની કંપનીએ નીચે પ્રમાણે શેરની ફાળવણી કરી હતી.

32,000 શેર અરજદારોના પુરેપુરા શેર મંજૂર કર્યા 24,000 શેર અરજદારોનો એકપણ શેર મંજૂર ન કર્યા 64,000 શેર અરજદારોના 48,000 શેર મંજૂર કર્યા.

બધીજ રકમ સમયસર મળી ગઈ હતી. ઉપરની વિગતો પરથી કંપનીના ચોપડે જરૂરી આમનોંધ પસાર કરો (બા. જે. જરૂરી નથી.).

વિભાગ - F

■ નીચેના 34 અને 35 નિબંધ પ્રકાર ના પ્રશ્નો છે. દરેકના 11 ગુણ છે.

[22]

34) શુભ અને લાભ એક પેઢીના ભાગીદારો છે. તા. 31-3-2018 ના રોજ ના કાચા સરવૈયા અને હવાલાઓ પરથી વેપાર ખાતું, નફા-નુકસાન ખાતું, નફા-નુકસાનની ફાળવણી ખાતું, મુડી ખાતાં અને પાકું સરવૈયું તૈયાર કરો.

પેઢીનું તા. 31-03-2018 ના રોજનું કાચું સરવૈયું

ઉધાર બાકી	રકમ ₹	જમા બાકી	રકમ ₹
ઉપાડ :		મુડી ખાતાં :	
શુભ	4,800	શુભ	24,000
લાભ	3,200	લાભ	16,000
વ્યવસ્થિત ખરીદી	1,06,000	વેચાણ	2,00,000
માલ સ્ટોક (31-3-18)	28,000	દેવું	30,000
લેણું	48,000	નમૂનાથી વહેંચેલ માલ	2,000
મજૂરી-પગાર	10,000	બેંક ઓવરડ્રાફ્ટ	14,000
વેપાર ખર્ચા	16,000		
મકાન	50,000		
ફર્નિચર / ફિટીંગ્સ	10,000		

ઓફીસ સાધનો	4,000	
પેકિંગ સામગ્રીનો સ્ટોક	4,000	
રોકડ સિલક	2,000	
	2,86,000	2,86,000

હવાલાઓ :

- (1) મૂડી પર 8% લેખે અને ઉપાડ પર 12% લેખે વ્યાજ ગણવાનું છે. શુભે દર માસના અંતે રૂ. 400 અને લાભે તા. 1-10-2017 ના રોજ ઉપાડ કર્યો હતો.
- (2) રૂ. 10,000 ના ઉધાર વેચાણની નોંધ કરવાની બાકી છે તથા માર્ચ 2018 ની વેચાણ નોંધનો સરવાળો ભૂલથી 2,000 રૂ. વધુ ગણેલ છે.
- (3) રૂ. 2,000 ની વધારાની ઘાલખાધ માંડી વાળો અને 5% ઘાલખાધ અનામતની જોગવાઈ કરો.
- (4) રૂ. 4,000 નું ફિટિંગ્સ નકામું થઈ ગયું છે. જેની ચોંપડે નોંધ કરવાની બાકી છે.
- (5) એક ગ્રાહકને માલ પુરો પાડવાનો કરાર પૂરો નહિ કરી શકવા બદલ કોર્ટે રૂ. 4,000 નો દાવો મંજૂર કર્યો છે.
- (6) ચૂકવવાની બાકી મજૂરી રૂ. 2,000 મજૂરી ખાતે નોંધ્યા છે. પરંતુ ચૂકવવાની બાકી મજૂરી ખાતું કાચા સરવૈયામાં નોંધવાનું રહી ગયું છે.

- 35) નીચેની બાકીઓ સ્ટાર લિમિટેડના ચોપડામાંથી લેવામાં આવી છે. આ બાકીઓ પરથી તા. 31-03-2018 ના રોજનું પાકું સરવૈયું કંપની ધારા 2013 ના પરિશિષ્ટ III મુજબ તૈયાર કરો.

તા. 31-03-2018 ના રોજનું પાકું સરવૈયું

ઉધાર બાકી	રકમ ₹	જમા બાકી	રકમ ₹
મળવાનું બાકી વ્યાજ	3,000	વેપારી દેવાં	30,000
પ્લાન્ટ - યંત્રો	6,00,000	લાંબા ગાળાની જોગવાઈઓ	60,000
રોકડ હાથ પર	37,000	અનામત અને વધારો	1,10,000
ટ્રેડ માર્ક	20,000	અન્ય ચાલુ જવાબદારીઓ	25,000
દેવાદારો	42,000	ટૂંકા ગાળાનાં ઉછીનાં નાણાં	24,000
10% ના નર્મદા બોન્ડ	70,000	શેર મૂડી	3,50,000
છૂટા ભાગો	18,000	ટૂંકા ગાળાની જોગવાઈઓ	35,000
ટેલિફોન રિપોઝીટ	30,000	લાંબા ગાળાનાં ઉછીનાં નાણાં	1,20,000
મ્યુચ્યુઅલ ફંડના યુનિટ (કામચલાઉ)	10,000	અન્ય લાંબા ગાળાની જવાબદારીઓ	76,000
	8,30,000		8,30,000

--	--	--	--	--	--	--

Sl. No. :

154 (H)

(March, 2019)

Time : 3 Hours]**[Maximum Marks : 100**

सूचनाएँ :

- 1) इस प्रश्न पत्र में कुल 6 विभाग तथा 35 प्रश्न हैं।
- 2) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं। विकल्प आंतरिक हैं।
- 3) प्रश्नों की सूचनानुसार उत्तर दीजिए।
- 4) प्रश्न के सामने लिखे अंक उसके गुण हैं।
- 5) फुटपट्टी और पेन्सिल का उपयोग आवश्यकतानुसार कीजिए।
- 6) गणना के लिए सादे कैल्कुलेटर का उपयोग कर सकते हैं।
- 7) नए विभाग की शुरुआत नए पन्ने से कीजिए।

विभाग -A

■ निम्नलिखित 1 से 10 वैकल्पिक प्रश्न हैं। दिए गए विकल्पों में से सही विकल्प चुनकर उत्तर लिखिए। प्रत्येक प्रश्न का 1 अंक है :

[10]

- 1) साझेदारों के आहरण का ब्याज साझेदार के लिए क्या होता है?

(A) खर्च	(B) दायित्व
(C) आवक	(D) हानि
- 2) जहाँ व्यक्तिगत कौशल्य महत्त्व का हो वहाँ ख्याति ----- होती है।

(A) अधिक	(B) कम
(C) शून्य	(D) ऋण
- 3) पुनः मूल्यांकन खाते को ----- भी कहते हैं।

(A) पूँजी अनामत खाता	(B) लाभ-हानि वितरण खाता
(C) लाभ-हानि समायोजन खाता	(D) लाभ-हानि खाता
- 4) जब लाभ-हानि का केवल पुराना प्रमाण ही दिया हो तब बाकी के साझेदारों का लाभ का प्रमाण = -----

(A) 1 : 1	(B) पुराना प्रमाण
(C) पूँजी का प्रमाण	(D) ज्ञात नहीं कर सकते

- 5) पेढी के विसर्जन के समय सामान्य अनामत खाते की बाकी कहाँ ले जाई जाती है?
 (A) वसूली खाते में (B) रोकड़ खाते में
 (C) लाभ-हानि खाते में (D) साझेदारों के पूँजी खाते में
- 6) निम्नलिखित में से कौन सी पूँजी कंपनी की पक्की तलपट में 'शेयर पूँजी' के शीर्षक के अंतर्गत नहीं दर्शाई जाती है?
 (A) अधिकृत पूँजी (B) प्रकाशित / निर्गमित पूँजी
 (C) अनामत पूँजी (D) भरपाई पूँजी
- 7) डिबेन्चर (ऋणपत्र) यह कंपनी के लिए ----- है।
 (A) पूँजी (B) लेना
 (C) दायित्व (D) सम्पत्ति
- 8) गुणोत्तरो की प्रस्तुति किस स्वरूप में होती है?
 (A) प्रमाण के स्वरूप में (B) प्रतिशत के स्वरूप में
 (C) समय के स्वरूप में (D) उपरोक्त सभी
- 9) चालू संपत्तियों में से कौन सी सम्पत्ति घटाने पर प्रवाही सम्पत्तियाँ मिलती हैं?
 (A) स्टॉक (B) रोकड़ और बैंक शेष
 (C) देनदार (D) लेनी हुंडी
- 10) रोकड़ प्रवाह पत्रक में कितनी प्रवृत्तियाँ होती हैं?
 (A) पाँच (B) चार
 (C) तीन (D) दो

विभाग -B

- निम्नलिखित 11 से 20 प्रश्नों के उत्तर एक वाक्य में दीजिए। प्रत्येक प्रश्न के लिए 1 अंक है :

[10]

- 11) ख्याति किसे कहते हैं?
- 12) एकत्रित लाभ का वितरण किस प्रकार से होता है?
- 13) पुनः मूल्यांकन खाता कब उधार किया जाता है?
- 14) पेढी के विसर्जन के समय पहले अपलिखित डूबत ऋण वापस मिले तब उसका लेखा कहाँ होता है?
- 15) प्रतिभूति प्रीमियम किसे कहते हैं?

- 16) डिबेन्चर बट्टा अर्थात् क्या?
17) समतल विश्लेषण किसे कहते हैं?

अथवा

- 17) ऊर्ध्व विश्लेषण किसे कहते हैं?
18) किन गुणोत्तरो द्वारा कार्यक्षमता मापी जाती है?
19) बिक्री लागत किसे कहते हैं?
20) चुकाया गया डिविडेन्ड कौन सी प्रवृत्ति में लिखा जाता है?

विभाग - C

- निम्नलिखित 21 से 26 प्रश्नों के उत्तर संक्षिप्त में लिखिए। प्रत्येक प्रश्न के लिए 3 अंक हैं :

[18]

- 21) एक साझेदार पेढी में से प्रति मास के अंत में एक समान रकम का आहरण करता है। वर्ष के अंत में कुल वार्षिक आहरण ₹ 12,000 किया है। यदि आहरण पर वार्षिक 12% की दर से ब्याज वसूल करना हो, तो वर्ष के अंत में आहरण पर ब्याज की गणना कीजिए।
- 22) आजु, बाजु और काजु एक साझेदारी पेढी के साझेदार हैं। वे लाभ-हानि 2 : 2 : 1 के प्रमाण में बाँटते हैं। सभी साझेदारों ने भविष्य में लाभ-हानि वितरण का प्रमाण 3 : 2 : 1 करना निश्चित किया है। त्याग की गणना कीजिए।
- 23) विसर्जन के समय पेढी की कुल सम्पत्तियाँ ₹ 4,00,000 हैं (जिसमें 40% चालू सम्पत्तियाँ हैं) जिसमें रोकड़ ₹ 20,000 का समावेश होता है। स्थिर सम्पत्तियों के 120% रकम मिली, जबकि चालू सम्पत्तियों के 80% रकम मिली। उपरोक्त व्यवहार की प्रविष्टी करें। गणना आवश्यक है [विवरण आवश्यक नहीं है]।
- 24) साझेदारी और साझेदारी पेढी के विसर्जन के बीच अन्तर स्पष्ट कीजिए [कोई तीन मुद्दे]।

अथवा

साझेदारी पेढी के विसर्जन के समय पक्की तलपट में दर्शाई निम्नलिखित बाकियों का निकाल किस प्रकार करेंगे?

- (1) विनियोग वृद्धि-कमी अनामत
- (2) प्रोविडेन्ट फंड
- (3) लाभ-हानि खाते की उधार बाकी

25) प्रेरणा लिमिटेड ने ता 1.8.2017 के दिन ₹ 100 का एक ऐसे 9% के 8,000 डिबेन्चर मूल कीमत पर निर्गमित किए जो ता 31.7.2022 के दिन प्रति डिबेन्चर ₹120 की कीमत से वापस करना है। कंपनी की बही में डिबेन्चर निर्गमित करते समय की और वापस करने के समय की आवश्यक प्रविष्टि लिखिए [विवरण आवश्यक नहीं है]।

26) तारीख 1 अप्रैल, 2014 के दिन प्रखर लिमिटेड ने 7.5% के 8,000 कन्वर्टिबल डिबेन्चर, प्रत्येक ₹ 200 के भाव से निर्गमित किए। डिबेन्चर निर्गमित करते समय तय की गई शर्त के अनुसार सभी डिबेन्चर 4 वर्ष के बाद डिबेन्चर की मूल कीमत के बदले में ₹ 10 के एक ऐसे इक्विटी शेयर 25% के प्रीमियम से दिए जाएंगे।

तारीख 1 अप्रैल, 2018 के दिन निश्चित की गई शर्त के अनुसार सभी डिबेन्चरों का इक्विटी शेयर में रूपान्तर किया गया। कंपनी की बही में आवश्यक प्रविष्टि कीजिए [विवरण आवश्यक नहीं है]।

अथवा

शेयर और डिबेन्चर के बीच अंतर के तीन मुद्दे लिखिए।

विभाग -D

■ निम्नलिखित 27 से 30 प्रश्नों के जहाँ आवश्यक हों वहाँ गणना करके उत्तर दीजिए। प्रत्येक प्रश्न के लिए 4 अंक हैं :

[16]

27) पूजा और प्रार्थना की पेढी की पूँजी ₹ 8,00,000 है और अपेक्षित मुआवजे की दर 12% है। अंतिम तीन वर्ष का लाभ क्रमशः ₹ 1,00,000; ₹ 1,40,000 और ₹ 90,000 है। ख्याति का मूल्य अंतिम तीन वर्ष औसत अधिक लाभ के 2 वर्ष की खरीदी के आधार पर निश्चित कीजिए।

28) सन लिमिटेड का ता. 31.3.2016 और ता. 31.3.2017 के दिन पूरे होते वर्ष के लाभ-हानि पत्रक नीचे दिए गए हैं। इनके आधार पर तुलनात्मक लाभ-हानि पत्रक बनाइए :

ता. 31.3.2016 और ता. 31.3.2017 के दिन पूरे होने वाले वर्ष के लाभ-हानि पत्रक निम्नानुसार दिए गए हैं :

विवरण	टिप्पणी नंबर	31.3.17 (₹ में)	31.3.16 (₹ में)
बिक्री से उपज		16,00,000	14,00,000
अन्य आवक		3,00,000	2,50,000
खर्च		9,60,000	7,20,000

आयकर का दर 30% है।

29) जनता लिमिटेड की नीचे दी गई जानकारी के आधार से चालू गुणोत्तर और प्रवाही गुणोत्तर की गणना कीजिए :

विवरण	रकम (₹)
रोकड़ और रोकड़ समान	1,80,000
देनदार	1,20,000
लेनी हुंडी	60,000
स्टॉक	1,40,000
चालू विनियोग	1,00,000
लेनदार	2,00,000
देनी हुंडी	1,00,000
अदत्त खर्च	80,000
आयकर का प्रावधान	80,000

अथवा

कर्णावती कंपनी लिमिटेड की नीचे दी गई जानकारी के आधार पर देनदार टर्नओवर और लेनदार टर्नओवर ज्ञात कीजिए :

विवरण	रकम (₹)
उधार बिक्री	48,00,000
रोकड़ बिक्री	12,00,000
प्रारंभ के व्यापारी लेना	2,30,000
प्रारंभिक व्यापारी देना	3,60,000

रोकड़ खरीदी	4,00,000
सकल लाभ	12,00,000
अंतिम व्यापारी लेना	1,70,000
कुल खरीदी	30,00,000
अंतिम व्यापारी देना	4,80,000

30) पराग कंपनी लिमिटेड की नीचे दी गई जानकारी के आधार पर परिचालन प्रवृत्ति में से उद्भव हुआ रोकड़ प्रवाह ज्ञात कीजिए :

विवरण	रकम (₹)
चालू वर्ष का लाभ	3,20,000
आयकर का प्रावधान	30,000
सूचित डिविडेन्ड	60,000
अपलिखित ख्याति	35,000
अपलिखित घिसाई	47,000
सम्पत्ति बिक्री से हानि	43,000
भाड़ा प्राप्त	45,000
डिविडेन्ड मिला	65,000
चालू सम्पत्तियों में वृद्धि	1,00,000
चालू दायित्व में कमी	90,000

अथवा

नर्मदा कंपनी लिमिटेड की नीचे दी गई जानकारी के आधार पर विनियोग की गई प्रवृत्ति का रोकड़ प्रवाह ज्ञात कीजिए :

विवरण	रकम (₹)
यंत्रों की प्रारंभिक बाकी	4,50,000
यंत्रों की अंतिम बाकी	4,00,000
बेचे गए यंत्र की बही कीमत	25,000
यंत्रों पर गिनी घिसाई	50,000
यंत्रों की बिक्री कीमत	15,000

विभाग - E

- निम्नलिखित प्रश्न क्रमांक 31 से 33 निबंध प्रकार के प्रश्न हैं। प्रत्येक के लिए 8 अंक हैं :

[24]

- 31) A और B, 2 : 1 के प्रमाण में लाभ-हानि बाँटने वाले एक पेढी के साझेदार हैं। ता. 31.3.2018 के दिन उनकी पेढी की पक्की तलपट निम्नानुसार थी :

पक्की तलपट

पूँजी दायित्व	रकम (₹)	सम्पत्ति लेना	रकम (₹)
पूँजी		प्लांट-यंत्र	80,000
A 80,000		मकान	50,000
B 40,000	1,20,000	स्टॉक	17,000
अनामत फंड	21,000	देनदार 50,000	
लेनदार	75,000	(-) डू.अ. - 4,000	46,000
देनी हुंडी	10,000	रोकड़ बैंक	33,000
	2,26,000		2,26,000

C को ता. 1.4.2018 से नए साझेदार के रूप में प्रवेश दिया गया। प्रवेश की शर्तें निम्नानुसार थी :

- (1) C को भविष्य के लाभ में $\frac{1}{4}$ भाग मिलेगा जो A और B के पास से 1 : 2 के प्रमाण से प्राप्त करेगा।
- (2) C अपने भाग की प्रमाण सर पूँजी लाएगा।
- (3) C अपने भाग की ख्याति रोकड़ लाएगा। पेढी की ख्याति का मूल्यांकन ₹ 1,80,000 किया गया है।
- (4) स्थायी सम्पत्तियाँ 10% घिसाई पात्र हैं।
- (5) सभी देनदार साहूकार हैं।
- (6) बीमा प्रीमियम के ₹ 3,000 अगले वर्ष के लिए ले जाने हैं।

आवश्यक खाते और पक्की तलपट तैयार कीजिए।

- 32) E, F और G 4 : 3 : 3 के प्रमाण में लाभ-हानि बाँटने वाले एक पेढी के साझेदार हैं। E ता. 31.3.2018 के दिन निवृत्त होता है। उस दिन की पक्की तलपट नीचे दर्शाए अनुसार है :

पक्की तलपट

पूँजी दायित्व	रकम (₹)	सम्पत्ति लेना	रकम (₹)
पूँजी		ख्याति	1,000
E	8,000	जमीन-मकान	6,000
F	5,000	फ्री होल्ड	
G	2,000	संपत्ति	3,000
सामान्य अनामत		फर्नीचर	3,000
लेनदार		स्टॉक	6,600
देनी हुंडी		देनदार	7,000
		रोकड़	400
	27,000		27,000

साझेदारी में हुए प्रावधान और साझेदारों के निश्चित किए गए अनुसार साझेदार निवृत्त हों तब,

- (1) पेढी की ख्याति की कीमत ₹ 7,000 निश्चित करनी है।
- (2) जमीन-मकान की कीमत ₹ 7,000 और फर्नीचर की कीमत ₹ 2,000 निश्चित हुई।
- (3) स्टॉक 10% अधिक कीमत से दर्शाए हैं।
- (4) E को ₹ 5,000 तुरन्त ही चुका देने हैं और बाकी की रकम लोन के रूप में रखनी है।
- (5) F और G द्वारा E को चुकाने के लिए और ₹ 2,000 कार्यशील पूँजी के रूप में रखने के लिए समान भाग में आवश्यक रोकड़ लाने के लिए ऐसा निश्चित किया।

आवश्यक खाता और पक्की तलपट तैयार कीजिए।

- 33) नेशनल टैक्सटाईल्स लिमिटेड ने ₹ 10 के एक ऐसे 12,00,000 इक्विटी शेयर निर्गमित किए जिन पर निम्नानुसार रकम चुकानी थी :

आवेदन के समय प्रति शेयर ₹ 4

आवंटन के समय प्रति शेयर ₹ 4

अंतिम माँग के समय प्रति शेयर ₹ 2

कंपनी को आम जनता में से 15,50,000 इक्विटी शेयरों के लिए आवेदन पत्र मिले। अतिरिक्त प्राप्त आवेदन अस्वीकृत करके उन पर आवेदन के समय प्राप्त रकम आवेदकों को वापस की गई।

शाह की जिसके 2,000 शेयर स्वीकृत किए गए थे उसने अन्तिम माँग की रकम नहीं चुकाई थी। कंपनी ने शाह के शेयर जप्त किए और जप्त किए शेयर प्रति शेयर ₹ 7.50 की दर से संपूर्ण भरपाई के रूप में पुनः निर्गमित किए, इन सभी शेयरों को ठाकर ने खरीद लिया था।

उपरोक्त व्यवहारों को लिखने के लिए कंपनी की बही में प्रविष्टि लिखिए [विवरण आवश्यक नहीं है]।

अथवा

भारत फूड प्रोडक्ट्स लिमिटेड ने 80,000 इक्विटी शेयर, प्रति शेयर ₹ 10 के भाव से आम जनता को निर्गमित किए। कंपनी ने निम्नलिखित रकम में माँगाई थीं :

आवेदन के समय प्रति शेयर ₹ 4

आवंटन के समय प्रति शेयर ₹ 3

अंतिम माँग के समय प्रति शेयर ₹ 3

आम जनता के पास से कुल 1,20,000 शेयरों के लिए आवेदन पत्र मिले थे, जिसका कंपनी ने निम्नानुसार वितरण किया था:

32,000 शेयर के आवेदकों के पूरे-पूरे शेयर स्वीकृत किए।

24,000 शेयर आवेदकों का एक भी शेयर स्वीकृत नहीं किया।

64,000 शेयर आवेदकों के 48,000 शेयर स्वीकृत किए।

सभी रकमों समय पर मिल गई थीं। उपर्युक्त विवरण से कंपनी की बही में आवश्यक प्रविष्टियाँ लिखिए [विवरण आवश्यक नहीं है]।

विभाग - F

- निम्नलिखित प्रश्न क्र. 34 एवं 35 निबंध प्रकार के प्रश्न हैं। प्रत्येक प्रश्न के लिए 11 अंक हैं :

[22]

- 34) शुभ और लाभ एक साझेदारी पेढी के साझेदार हैं। ता. 31.3.2018 के दिन की सकल तलपट और समायोजनों से व्यापार खाता, लाभ-हानि खाता, लाभ-हानि

वितरण खाता, पूँजी खाता और पक्की तलपट तैयार कीजिए।

पेढी की ता. 31.3.2018 की सकल तलपट

उधार बाकी	रकम (₹)	जमा बाकी	रकम (₹)
आहरण :		पूँजी खाता :	
शुभ	4,800	शुभ	24,000
लाभ	3,200	लाभ	16,000
खरीद की शुद्ध लागत	1,06,000	बिक्री	2,00,000
माल का स्टॉक (31.3.2018)	28,000	देना	30,000
लेना	48,000	नमूने के रूप में बाँटा माल	2,000
मजदूरी वेतन	10,000	बैंक ओवर ड्राफ्ट	14,000
व्यापार खर्च	16,000		
मकान	50,000		
फर्नीचर / फिटिंग्स	10,000		
ऑफिस साधन	4,000		
पैकिंग माल स्टॉक	4,000		
रोकड़ शेष	2,000		
	2,86,000		2,86,000

समायोजन :

- (1) पूँजी पर 8% की दर से और आहरण पर 12% की दर से ब्याज गिनना है।
शुभ ने प्रति मास के अंत में ₹ 400 और लाभ ने ता. 1.10.2017 को आहरण किया था।
- (2) ₹ 10,000 की उधार बिक्री का लेखा करना बाकी है तथा मार्च 2018 की बिक्री बही का योग भूल से ₹ 2,000 ज्यादा गिना है।
- (3) ₹ 2,000 का अतिरिक्त डूबत ऋण अपलिखित कीजिए और 5% डूबत ऋण अनामत का प्रावधान कीजिए।
- (4) ₹ 4,000 की फिटिंग्स बेकार हो गई जिसको बही में लिखना बाकी है।

- (5) एक ग्राहक को सम्पूर्ण माल समय पर प्रदान न करने के करार में कोर्ट ने ₹ 4,000 का दावा स्वीकृत किया है।
- (6) अदत्त मजदूरी ₹ 2,000 मजदूरी खाते लिखा है, परन्तु अदत्त मजदूरी खाते सकल तलपट में लिखना रह गया।
- 35) निम्नलिखित बाकियाँ स्टार लिमिटेड की बही में से ली गई हैं। इन बाकियों से ता. 31.3.2018 के दिन की पक्की तलपट कंपनी कानून-2013 के परिशिष्ट- III के अनुसार तैयार कीजिए :

पक्की तलपट
ता. 31.3.2018

उधार बाकी	रकम (₹)	जमा बाकी	रकम (₹)
मिलना बाकी ब्याज	3,000	व्यापारी देना	30,000
प्लांट और यंत्र	6,00,000	दीर्घकालीन	
रोकड़ हाथ पर	37,000	प्रावधान	60,000
ट्रेडमार्क	20,000	अनामत आधिक्य	1,10,000
देनदार	42,000	अन्य चालू दायित्व	25,000
10% के नर्मदा बॉन्ड	70,000	अल्पकालीन	
फुटकर भाग	18,000	उधार ली रकम	24,000
टेलीफोन डिपॉजिट	30,000	शेयर पूँजी	3,50,000
म्युच्युअल फंड		अल्पकालीन	
के यूनिट		प्रावधान	35,000
(कामचलाऊ)	10,000	दीर्घकालीन	
		उधार ली रकम	1,20,000
		अन्य दीर्घकालीन	
		जिम्मेदारी	76,000
	8,30,000		8,30,000

Seat No.:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Sl. No. :

154(E)

(March, 2019)

Time : 3 Hours]

[Maximum Marks : 100

Instructions :

- 1) This question paper contains 6 sections and total 35 questions.
- 2) All questions are compulsory. Options are internal.
- 3) Answers should be written according to the instructions only.
- 4) Figures to the right side indicate full marks for the questions.
- 5) Use pencil and scale wherever necessary.
- 6) Use of simple calculator is permitted.
- 7) Start new section on a new page.

SECTION - A

- Following questions 1 to 10 are objective type questions. Choose the correct alternative from the options given. Each question carries 1 mark :

[10]

- 1) What is the interest on drawings of partners for a partner?
(A) An expense (A) Liability
(C) An income (D) Loss
- 2) Goodwill is _____ where individual skill is important.
(A) more (B) less
(C) zero (D) negative
- 3) Revaluation A/c is also known as _____.
(A) Capital reserve account
(B) Profit-loss appropriation account
(C) Profit-loss adjustment account
(D) Profit-loss account
- 4) When only old profit-loss sharing ratio is given, gaining ratio of remaining partners will be _____.
(A) 1 : 1 (B) old ratio
(C) capital ratio (D) can not be calculated

- 5) To which account balance of general reserve is transferred at the time of the dissolution of a firm?
- (A) Realization A/c (B) Cash A/c
(C) Profit-loss A/c (D) Capital A/c of partners
- 6) Which of the following is not shown under the heading 'share capital' in a balance sheet?
- (A) Authorised capital (B) Issued capital
(C) Reserve capital (D) Subscribed capital
- 7) Debenture is _____ for a company.
- (A) capital (B) receivable
(C) liability (D) asset
- 8) In which terms ratios are presented?
- (A) Proportion (B) Percentage
(C) Time (D) All of these
- 9) To arrive at liquid assets which of the following is deducted from current assets?
- (A) Stock (B) Cash and bank balance
(C) Debtors (D) Bills receivables
- 10) How many activities are there in cash-flow statement?
- (A) Five (B) Four
(C) Three (D) Two

SECTION - B

- Answer the following questions from 11 to 20 in one sentence each.
Each question carries 1 mark :

[10]

- 11) What is goodwill?
- 12) How is the consolidated profit distributed?
- 13) When revaluation A/c is debited?
- 14) How would you deal with bad debts return at the time of dissolution of a firm?

- 15) What is securities premium?
- 16) What is meant by debenture discount?
- 17) What is horizontal analysis?

OR

What is vertical analysis?

- 18) By which ratios efficiency is measured?
- 19) What is cost of goods sold?
- 20) In which activity the dividend paid is recorded?

SECTION - C

■ Answer the following questions from 21 to 26 in short. Each question carries 3 marks :

[18]

- 21) A partner withdraws identical amount at the end of each month from the firm. At the end of the year total annual drawings is ₹ 12,000, 12% p.a. interest is chargeable on drawings. Determine the amount of interest on drawings of the year.
- 22) Aaju, Baju and Kaju are partners in a firm sharing profit and loss in the ratio of 2 : 2 : 1. They decided to share profits and losses in the ratio of 3 : 2 : 1 in future. From this information calculate share of sacrifice by partner.
- 23) At the time of dissolution total assets of the firm are of ₹ 4,00,000. Out of that 40% are current assets, where cash ₹ 20,000 is included. Fixed assets are realised 120% and 80% are realised from current assets. Write necessary journal entries. Also show necessary calculations [Narration is not necessary].
- 24) Write difference between dissolution of partnership and dissolution of partnership firm [Any Three points].

OR

How would you deal with the following balances disclosed in the balance sheet at the time of dissolution of a partnership firm?

- (i) Investment fluctuation fund
- (ii) Provident fund
- (iii) Debit balance of profit-loss A/c

25) On 1.8.2017, Prerna Ltd. issued 8,000, 9% debentures of ₹ 100 each at par. These debentures are to be redeemed on 31.7.2022 at ₹ 120 per debenture. Pass necessary journal entries in the books of the company for the issue and redemption of debentures [Without narration].

26) Prakhar Ltd. issued 8,000, 7.5% convertible debentures of ₹ 200 each at par on April 1, 2014. As per the terms of issue of debentures, all the debentures will be converted into shares after 4 years and for this one equity share of ₹ 10 each will be issued at a premium of 25% against each debenture.

As per agreed terms, all the debentures are converted into shares as on April 1, 2018. Write necessary journal entries in the books of the company [Without narration].

OR

Distinguish between shares and debentures [Three points].

SECTION - D

■ Answer the following questions from 27 to 30. Calculate as directed. Each question carries 4 marks :

[16]

27) Pooja and Prarthna's firm's capital is ₹ 8,00,000 and expected rate of return is 12%. Last three years' profit are ₹ 1,00,000, ₹ 1,40,000 and ₹ 90,000 respectively. Determine the value of goodwill of the firm on the basis of 2 years' purchase of last three years' average super profit.

- 28) Profit-loss statement of Sun Ltd. for the year ending on 31.3.2016 and 31.3.2017 are as follows. On the basis of that, prepare comparative profit-loss statement :

Summarised Profit-Loss Statement

Particulars	Note No.	31.3.17 (₹)	31.3.16 (₹)
Sales revenue		16,00,000	14,00,000
Other income		3,00,000	2,50,000
Expenses		9,60,000	7,20,000

Income tax rate is 30%.

- 29) From the following information of Janta Ltd., calculate current ratio and liquid ratio :

Particulars	Amount (₹)
Cash and cash equivalent	1,80,000
Debtors	1,20,000
Bills Receivables	60,000
Stock	1,40,000
Current investments	1,00,000
Creditors	2,00,000
Bills payables	1,00,000
Outstanding expenses	80,000
Taxation provision	80,000

OR

From the following information of Karnavati Ltd., calculate debtors' turnover and creditors' turnover :

Particulars	Amount (₹)
Credit Sales	48,00,000
Cash Sales	12,00,000
Opening trade receivables	2,30,000
Opening trade payables	3,60,000

Cash Purchase	4,00,000
Gross profit	12,00,000
Closing trade receivables	1,70,000
Total Purchase	30,00,000
Closing trade payables	4,80,000

- 30) From the following details of Parag Company Ltd. compute cash flow from operating activities :

Particulars	Amount (₹)
Profit of current year	3,20,000
Taxation provision	30,000
Proposed dividend	60,000
Goodwill written off	35,000
Depreciation Charged	47,000
Loss on Sale of Asset	43,000
Rent received	45,000
Dividend received	65,000
Increase in Current assets	1,00,000
Decrease in Current liabilities	90,000

OR

- From the following information of Narmada Ltd., determine cash-flow from investing activities :

Particulars	Amount (₹)
Opening balance of machines	4,50,000
Closing balance of machines	4,00,000
Book value of machine sold during the year	25,000
Depreciation provided on machines	50,000
Selling price of machines	15,000

SECTION - E

- Questions from 31 to 33 are essay type questions. Each question carries 8 marks :

[24]

- 31) A and B are partners sharing profit-loss in the ratio of 2:1. The balance sheet of their firm as on 31.3.2018 was as under :

Balance Sheet

Liabilities	Amount (₹)	Assets	Amount (₹)
Capital :		Plant-	
A 80,000		machinery	80,000
B 40,000	1,20,000	Building	50,000
Reserve		Stock	17,000
fund	21,000	Debtors 50,000	
Creditors	75,000	(-) BDR - 4,000	46,000
Bills payable	10,000	Cash bank	33,000
	2,26,000		2,26,000

They admitted C as a new partner on 1.4.2018 on following conditions :

- (1) C will get $\frac{1}{4}$ th share in future profits which he gets from A and B in the ratio 1:2.
- (2) C will bring proportionate capital.
- (3) C will bring his share of goodwill in cash. Goodwill is valued at ₹ 1,80,000.
- (4) Fixed assets are to be depreciated at 10%.
- (5) All debtors are solvent.
- (6) Insurance premium of ₹ 3,000 is to be carried forward to the next year.

Prepare necessary accounts and balance sheet.

- 32) E, F and G are partners sharing profit and loss in the ratio of 4:3:3. E retires on 31.03.2018. Balance sheet of the firm on that date was as under :

Balance Sheet

Liabilities	Amount (₹)	Assets	Amount (₹)
Capital :		Goodwill	1,000
E 8,000		Land-	
F 5,000		building	6,000
G 2,000	15,000	Freehold	
General		assets	3,000
reserve	2,000	Furniture	3,000
Creditors	8,000	Stock	6,600
Bills payable	2,000	Debtors	7,000
		Cash	400
	27,000		27,000

Following terms of retirement were decided in partnership agreement and among the partners :

- (1) Goodwill of the firm is valued at ₹ 7,000.
- (2) Value of Land-building ₹ 7,000 and furniture ₹ 2,000 is decided.
- (3) Stock is over valued by 10%.
- (4) ₹ 5,000 to be paid to E immediately and balance to be transferred to his loan account.
- (5) F and G will bring necessary cash in equal proportion in such manner that E is to be paid his dues fully and ₹ 2,000 remain as working capital (cash).

Prepare necessary accounts and balance sheet.

- 33) National Textiles Limited issued 12,00,000 equity shares of ₹ 10 each on which amount was payable as under :

On application ₹ 4 per share

On allotment ₹ 4 per share and on final call ₹ 2 per share.

Company received applications for 15,50,000 equity shares from public. Excess applications were rejected and amount paid on application was refunded.

Shah who was allotted 2000 shares, had not paid amount on final call. Company forfeited his shares and all the forfeited shares were reissued at 7.50 per share as fully paid up to Thaker.

Pass necessary journal entries in the books of the company to record above transactions [Without narration].

OR

- 33) Bharat Foods Products Ltd. issued 80,000 equity shares to the public at ₹ 10 per share. Company called up the amount as under :
- On application ₹ 4 per share,
  - On allotment ₹ 3 per share,
  - On final call ₹ 3 per share.

Applications were received from public for 1,20,000 shares, its allotment was made by company as under :

Full allotment was made to applicants of 32,000 shares.

Not a single share was allotted to the applicants of 24,000 shares.

48,000 shares were allotted to applicants of 64,000 shares.

All amounts were received in time. Pass journal entries in the books of the company from above information [Without narration].

SECTION - F

- Answer the following essay type questions 34 and 35. Each question carries 11 marks :

[22]

- 34) Shubh and Labh are the partners of a partnership firm. From the Trial balance and adjustments prepare trading A/c, profit-loss A/c, profit-loss appropriation A/c, capital A/c and balance sheet.

Trial Balance of the firm as on 31.3.2018

Debit balance	Amount (₹)	Credit balance	Amount (₹)
Drawings :		Capital :	
Shubh	4,800	Shubh	24,000
Labh	3,200	Labh	16,000
Adjusted		Sales	2,00,000
purchase	1,06,000	Payables	30,000
Stock of goods		Goods	
(31.03.18)	28,000	distributed as	
Receivables	48,000	free samples	2,000
Wages-salary	10,000	Bank overdraft	14,000
Trading expense	16,000		
Building	50,000		
Furniture/fittings	10,000		
Office			
equipments	4,000		
Packing			
material stock	4,000		
Cash balance	2,000		
	2,86,000		2,86,000

Adjustments :

- (1) Provide interest @8% on capital and 12% on drawings. Shubh had withdrawn ₹ 400 at the end of each month and Labh had withdrawn on 1.10.2017.
- (2) Credit sales ₹ 10,000 is not recorded and total of sales book of March is overcast by ₹ 2,000 by mistake.
- (3) Write off additional bad debts of ₹ 2,000 and provide 5% bad debts reserve on debtors.
- (4) Fittings of ₹ 4,000 became obsolete, which is not recorded in the books.

- (5) Court has finalised claim of ₹ 4,000, for not meeting agreement to provide goods to a customer.
- (6) Outstanding wages ₹ 2,000 is recorded to wages account but outstanding wages account is not recorded in trial balance.

35) Following balances are extracted from the books of Star Ltd. Prepare balance sheet as per Schedule-III of companies Act, 2013 as at 31.3.2018.

Balance Sheet as on 31.3.2018

Debit balance	Amount (₹)	Credit balance	Amount (₹)
Interest accrued	3,000	Trade payables	30,000
Plant and Machinery	6,00,000	Long-term provisions	60,000
Cash on hand	37,000	Reserves and surplus	1,10,000
Trademark	20,000	Other current liabilities	25,000
Debtors	42,000	Short-term borrowings	24,000
10% Narmada bonds	70,000	Share capital	3,50,000
Loose tools	18,000	Short-term provisions	35,000
Telephone deposit	30,000	Long-term borrowings	1,20,000
Units of mutual fund (Temporary)	10,000	Other long- term liabilities	76,000
	8,30,000		8,30,000

